

AKROPOLITANEC

— ZA BOLJŠEGA ČLOVEKA IN BOLJŠI SVET —

**SPREMSTVO OB SMRTI:
POMOČ PRI PONOVNEM ROJSTVU**

MODROST PTAHOTEPA

**RIMSKA NEKROPOLA
V ŠEMPETRU**

www.akropola.org

FILOZOFIJA

KULTURA

PROSTOVOLJSTVO

AKROPOLITANEC

NOVEMBER 2025 | ŠT. 117

NOVA AKROPOLA | kulturno društvo
www.akropola.org

Wolfova 8, 1000 Ljubljana
070 601 651, 059 78 02 11
info@akropola.org

Tyrševa 7, 2000 Maribor
040 709 955
maribor@akropola.org

Odpiralni čas:
ponedeljek–četrtek 18.00–22.00

Ime revije: *Akropolitaneec*
Založnik: Kulturno društvo Nova Akropola, Wolfova 8, Ljubljana
Odgovorni urednik: Stjepan Palajsa
Uredništvo: Andrej Praček, *urednik*, Nija Androjna, *grafično oblikovanje*, Barbara Krasnik, *prevodi*
Leto, mesec in številka izdaje: november 2025, št. 117, mesečnik
Kontaktne podatki:
akropolitaneec@akropola.org
ISSN 3023-9486

B E S E D A U R E D N I K A

Napredek je nekaj, kar si vsi želimo. Kdo si ne želi biti boljši? Kdo si ne želi več jasnosti, stabilnosti in moči?

Napredek je usmerjeno gibanje, je življenje samo. Zato je napredek kot zakon duha zasidran globoko v nas.

Vendar ne življenje ne napredek ne potekata premočrtno, temveč z vzponi in padci zarisujeta spiralno pot. Slednje je gibanje, sestavljeno iz dela, ki kroži, in dela, ki napreduje.

Vse obstoječe ima dvojno naravo: grobo in subtilno, minljivo in trajno, materialno in duhovno. Vse, kar pripada minljivi, materialni naravi, ima plastično strukturo, kar predvsem pomeni strukturo z omejeno možnostjo prilagajanja. Če želimo napredek, torej ne zadoščajo manjše prilagoditve, temveč so potrebne korenite spremembe.

Kot slikovit primer vzemimo razvoj naprave, ki jo je ustvaril človek – recimo mobilni telefon. Da je uporaben, potrebuje določeno in trdno strukturo, ki ima le minimalno prilagodljivost. Zato želja po napredku ustvarja nove naprave, stare pa opuščamo. Starih naprav ni mogoče preoblikovati v nove; v najboljšem primeru le recikliramo posamezne dele, iz katerih nato sestavimo nekaj drugačnega in boljšega. Naprava je nova, uporabnik pa ostane isti. A ne razvija se samo naprava, temveč tudi sposobnosti uporabnika. Evolucija naprave in sposobnosti uporabnika napredujeta soodvisno – pri čemer napravo zamenjujemo, uporabnik pa ostaja.

Naš primer se odvija v nekaj letih, v katerih se uporabnik kaže kot skoraj "večen". Če sliko razširimo na daljše obdobje in kot napravo vzamemo človeško telo, prepoznamo podoben princip. Telo nastane, se razvija do svojih meja elastičnosti in ga uporabljamo vse dokler kot model ne zastari. Človek kot bitje – uporabnik telesa – se z njim razvija, a v določenem trenutku potrebuje nov model, prilagojen novim zahtevam.

Zakaj za nas kot stvaritve narave ne bi veljal enak zakon kot za naše stvaritve? Namreč težko bi obstajale različne logike znotraj sveta, ki mu vladajo isti zakoni. Sprememba modelov je torej za napredek nujna.

Biologija preučuje evolucijo kot razvoj teles. Vidimo, da se telesa ne razvijajo tako, da bi se ista telesa spreminjala, ampak tako, da nastajajo novi modeli. To so le sredstva izražanja, skozi katera bitja (duše) napredujejo in razvijajo svoje sposobnosti. Zato

V TEJ ŠTEVILKI:

- **SOCIOLOGIJA:** 4
SPREMIŠČENJE OB SMRTI:
POMOČ PRI PONOVNEM
ROJSTVU
- **EX LIBRIS:** 8
MODROST PTAHOTEPÄ ~
IDEAL SAMOURESNIČENJA
IN SLUŽENJA DRUGIM
- **ARHEOLOŠKA DEDIŠČINA:** 11
RIMSKA NEKROPOLA
V ŠEMPETRU
- **ZGODBA:** 14
ATTAR – NAJBOLJŠI UČENEC

Naslovnica: Grifon
V antični simboliki predstavlja stražarja praga, varuha prehoda med svetovi, bitje, ki povezuje zemeljsko moč (lev) z nebeško jasnostjo (orel).

tudi potrebujejo vedno boljša sredstva izražanja. Evolucija teles je tako posledica evolucije duš – posledica napredovanja njihovih zmožnosti in potreb.

Telo je umrljivo, duša pa nadaljuje svoj vzpon. Duša se giblje, ker je živa, medtem ko je telo le določen čas oživljeno. Je "animirano" ali "odušeno", če se malo poigramo z besedami. Vidimo, da tudi etimološka analiza tega latinskega izraza jasno pokaže na naravo duše in telesa.

Ljudje se navezujemo na minljivo, na oblike. Navezani smo tudi na star avtomobil. Z njim smo marsikaj doživeli, pogled nanj v nas vzbuja tople spomine, četudi dejansko ni nič drugega kot skupek hladnih materialov. Čeprav

lahko predstavlja visoko raven tehnike, nekega dne zastara. Menjava avtomobila je torej trenutek žalosti, a tudi trenutek zadovoljstva ob pričakovanju novih možnosti in doživetja, ki nam jih bo nudil sodobnejši model.

Pri navezanosti na ljudi je čustveno doživljanje neprimerno močnejše in trpljenje ob izgubi nepredstavljivo večje. Vendar je princip podoben. Tudi v tem prehodu lahko najdemo razloge za veselje.

Prehode zato sprejmimo naravno, z občutkom in brez pretiranih pretresov. Življenje gre namreč naprej in gre navzgor. Vedno!

Andrej Praček, *urednik*

Vsak, ki v Sloveniji plačuje dohodnino, lahko do 1 % svoje dohodnine nameni nevladnim organizacijam. Vsak davčni zavezanec lahko izbere največ deset organizacij in s tem odstotek svoje dohodnine nameni za njihovo delovanje. Takšna donacija ga nič ne stane, saj gre ta odstotek sicer v proračun.

- 1 SEM ...
 - Posameznik/-ca, ki želi darovati del dohodnine
 - Organizacija, ki želi prejemati donacijo
- 2
 - Že imam izbrano organizacijo, daroval bom prek sistema eDavki.
 - Želim poiskati organizacijo oziroma izpolniti obrazec.

SPREMSTVO OB SMRTI: POMOČ PRI PONOVNEM ROJSTVU

DR. ISABEL ALZINA

Nedavni napredki v medicini so nam omogočili močno podaljšanje življenja, vendar nas niso ničesar naučili o tem, kako umreti. To bi pomenilo vstop v neznano dimenzijo, pred katero naša družba beži. Obstajajo zelo različni tipi ljudi, a vse nas združuje skupni interes – ohranjanje življenja. Le v zelo redkih primerih, in le če je to neizogibno, si upamo obrniti kovanec in pogledati na njegovo drugo stran: smrt.

Vendar pa dejstvo, da naša sodobna zahodna družba ne sprejema smrti, ne bo preprečilo, da bi še naprej umirali. Ko pride smrt, ne vpraša, ali smo pripravljeni, in tudi ne spremeni svojega urnika, če nismo.

Še več, lajšanje obupa in olajšanje sprejemanja smrti sta vidika, ki se jima celo zdravstveni delavci pogosto komajda posvečajo. Za to je več razlogov: ker ju ne štejejo za del svojega področja, zaradi pomanjkanja časa ali morda ker ne vedo, kako se soočiti s težko človeško situacijo.

Zato potrebujemo nov *ars moriendi* (umetnost umiranja) za 21. stoletje.

Ob neozdravljivo bolnem človeku verjetno ne bomo mogli rešiti problema konca fizičnega življenja ali imeti prepričljivih odgovorov na vse, vendar pa vedno lahko pomagamo.

Zahvaljujoč paliativni medicini danes nedvomno umiramo bolje.

Trpljenje, bolezen in smrt so krize, ki se lahko spremenijo v priložnosti za odkrivanje – za poglobitev v lastno naravo, razširitev zavesti in ozdravitev duše. Če želimo razumeti in primerno spremljati proces, skozi katerega gre oseba, ki jo negujemo, moramo imeti nekaj znanja o tem. Na srečo je bil ta zemljevid že mnogokrat začrtan skozi modrost vseh tradicij. Naš izziv je, da ga prilagodimo svojemu času.

Življenje in smrt sta odvisna od vidika, s katerega ju opazujemo. Če smo navezani na telo, smrt predstavlja izgubo telesa. Z drugega vidika, kot ga zagovarja starodavna modrost, pa sta življenje in smrt zgolj dva vidika Enega Življenja, ki se izraža na en ali drug način. Vedno obstaja življenje.

SMRT JE RESNIČNA, VEMO, DA BOMO UMRLI, IN POMEMBNO JE, DA SE TEGA NAUČIMO. PRI TEM BI POMAGALO, ČE BI NA SMRT (PO)GLEDALI KOT NA DEL SVOJEGA ŽIVLJENJA – V NJEM PREPOZNALI EPILOG NEKEGA POGLAVJA.

BOLJ FILOZOFSKO BI BILO, DA STRAH PRED SMRTJO ZAMENJAMO S SPOŠTOVANJEM.

Da bi bil naš ideal izobraževanja celosten, bi moral vključevati drugačno izobrazbo za vsako življenjsko obdobje. Umiranje in naši zadnji dnevi imajo lastne značilnosti – nove za tistega, ki jih doživlja, saj se razlikujejo od ostalih dni. Smrt je resnična,

vemo, da bomo umrli, in pomembno je, da se tega naučimo. Pri tem bi pomagalo, če bi na smrt (po)gledali kot na del svojega življenja – v njem prepoznali epilog nekega poglavja. Čas med rojstvom in smrtjo je naša knjiga. Ima uvod, razvoj preizkušenj, zmag, naukov – in vedno pride konec. Ta knjiga je naša zgodba in sestavljena je iz naših odločitev.

Filozofija poje hvalnico zavestnemu življenju, da bi lahko iz vsakega dneva izluščili obogatitev. Kot bi rekel stoik Epiktet: "Če nas preseneti smrt, naj nas preseneti medtem ko počnemo nekaj vrednega in človeškega." Paracelsus, revolucionarni zdravnik in filozof renesanse, pa nam svetuje: "Imej svojo dušo močno in čisto – in vse bo šlo dobro." Ohraniti držo preseganja in sprejemanja tega, kar nam prinaša življenje, nam pomaga izgubiti strah pred smrtjo.

Bolj filozofsko bi bilo, da strah pred smrtjo zamenjamo s spoštovanjem. Strah nas sili v beg pred tem, česar se bojimo – povzročča, da pogledamo stran. Spoštovanje pa vzbudi pozornost, zaustavimo se in poslušamo.

Cicely Saunders, ustanoviteljica tega, kar danes imenujemo "paliativna oskrba", je rekla: "V paliativni oskrbi si pomemben, ker si ti, in si pomemben vse do konca svojega življenja." Narediti moramo vse, kar je mogoče – ne le da bi pomagali umreti v miru, ampak tudi da bi pomagali živeti, dokler nekdo ne umre. Smrt pride k vsakemu takrat, ko mu naravno pripada – ob pravem trenutku. To imenujemo ortotanazija.

V paliativni oskrbi iščemo tisto, kar je v stari Grčiji predstavljala boginja Eirene, "tista, ki prinaša mir". Eirene se doseže, kadar je proces dobro preživet. Občutijo jo tisti, ki odhajajo – in tisti, ki ostajajo. Prava izkušnja lepe smrti se občuti v prisotnosti miru, ki vlada v sobi, ko je smrt že prišla, a prisotnost osebe še vedno vibrira v prostoru.

Vloga dobrega spremljevalca ni čakati na smrt, temveč poskušati pomagati živeti veličino časa, ki ostaja. V teh trenutkih se mora ustaviti mentaliteta *kšatrije* (bojevniške kaste v hinduizmu), saj je to trenutek *mokše* – osvoboditve brahmana (modreca). Umreti ne boli – v mnogih pogledih nas osvobodi, če smo v miru s svojim svetom.

Kot pravi Platon: *"Starost in smrt sta obliki naravne iniciacije."*

Razpad vitalnosti telesa poteka skozi pet stopenj:

Razpad elementa **Zemlje**: bolnik je nemiren, želi se osvoboditi rjuh, želi se premikati. V notranjosti ima občutek, da se dogaja nekaj izjemno težkega, da mora obvladovati pretiran pritisk, ki ga stiska in vleče navzdol – zato ima potrebo po gibanju. To potrebo lahko podpiramo – ne zadržujemo je in ustvarimo prostor.

Razpad elementa **Vode**: bolnik navadno leži, skoraj brez gibanja v postelji. Čeprav se zdi, da je odsoten, moramo nadaljevati z govorjenjem – pozorno in umirjeno. Zelo verjetno je, da notranje zaznava številna sporočila, ki jih dobi v tej fazi.

Razpad elementa **Ognja**: v tej tretji fazi bolnik pogosto oddaja več toplote, se bolj poti. Lahko se zgodi, da je koža hladna, a telo znotraj oddaja vročino.

Razpad elementa **Zraka**: proces je že zelo napredoval – telo in dihanje sta že zelo šibka. V tej fazi se običajno prekine vez in zaznavanje zunanjega sveta. Tukaj ni več veliko možnosti za delovanje – razen da ohranimo svojo prisotnost.

Razpad elementa **Prostora**: to je zadnja faza procesa umiranja. Bolnik izdiha svoje zadnje vdihe. Srce se ustavi.

Obenem pa poteka še drug proces razpada – na čustveni, miselni in duhovni ravni.

Zavest osebe začne zadnjo stopnjo ločevanja od lastnega telesa in okoliščin: službe, družine, prijateljev ... Dobro je vedeti, da je ta proces lažji, kadar je človek v miru s svojo zgodbo, je razrešil neporavnane zadeve in ima "dovoljenje" ljubljenih oseb, da lahko odide. To je naraven način, kako se zavest pripravi na slovo od tega življenja. V teh trenutkih

lahko pomagamo tako, da ustvarimo okolje vedrine, ki spodbuja odvezanost in sprejemanje resničnosti.

Spremljevalec nikoli ne sme vstopiti v sobo, da bi učil, ampak da bi služil in se učil. Razviti mora dve kreposti: empatijo in sočutje. Empatija je zmožnost čutiti, kar čuti drugi. Sočutje pa gre dlje – pomeni razumeti trpljenje drugega, ne da bi se z njim okužili. Sočutje ni pomilovanje, ampak spoštovanje drugega. V sebi nosi veliko poguma. Pomeni biti buden, pozoren, truditi se razumeti in sprejeti, kar se dogaja. To ni trenutek za spreminjanje osebe, temveč za ponujanje popolne podpore in brezpogojne ljubezni. Mora se počutiti popolnoma sprejeto – to bo v njej zbudilo zaupanje. Truditi se moramo prenašati trdnost in varnost. Gre za to, da smo sprejemajoči in poslušamo brez presojanja. Da smo nežna prisotnost, ki prinaša vedrino. Za psihološko dobrobit je koristno, da ljubljene izrazijo svoje "dovoljenje" tistemu, ki odhaja, da mu zahvalijo za skupne trenutke in za zapuščino, ki jo je pustil. To je sklep biografije.

Kadar je telo pripravljeno umreti, a oseba še ni razrešila določenih zadev, ima pogosto težnjo, da podaljšuje proces. Zato je tako pomembno, da se krog življenja dobro zaključi. Odpiranje in sprejemanje slovesa – tako od tistega, ki odhaja,

**SPREMLJEVALEC NIKOLI NE SME VSTOPITI V SOBO,
DA BI UČIL, AMPAK DA BI SLUŽIL IN SE UČIL.**

kot od tistih, ki ga spremljajo – v veliki meri določa trpljenje tega obdobja. Čeprav ni lahko sprejeti resničnosti, je to najboljše – za umirajočega in za njegove spremljevalce. To je trenutek slovesa, ko ga obdamo z nežnostjo in ljubeznijo. Če si spremljevalci želijo, lahko izvedejo kak ritual, skladen z njihovimi prepričanji: molitev, meditacijo, branje ... Naloga tistih, ki spremljajo umirajočega, je pripraviti se na prihajajoči dogodek, in mu pomagati, da preide v miru.

Če je oseba v terminalnem stanju hospitalizirana, je priporočljivo zaprositi za prostovoljni odpust iz bolnišnice, da bi umrla doma – obdana s svojimi stvarmi. Bolje je, da umre tam, kjer je živela, obkrožena s svojimi dragimi, ki jo lahko negujejo.

Kdor koli je bil ob nekom ob koncu tega življenja, je videl, da oseba tik pred trenutkom smrti strmi v prazno, premika roke, kot da bi želela nekaj doseči, ali govori z nekom, ki ga mi ne vidimo. Zelo pogosto nam pripovedujejo o "obisku" nekoga, ki ga poznajo in je že umrl (običajno matere), ki jim je rekel kaj takega kot: "Jutri pridemo po tebe." V tem trenutku se stanje umirajočega človeka drastično spremeni. Od tega trenutka naprej občuti zaupanje in ljubezen.

"Kalotanasija" ali lepa smrt je cilj paliativne oskrbe. Potrebujemo vrnitev k izvoru, nazaj k tradiciji skrbi. Skrbeti prinaša pozornost, budnost, varovanje ... Vsako dejanje, ki izhaja iz ljubezni, je prežeto z zavestjo.

Rojstvo in smrt sta bila vedno predstavljena s simbolom ouroborosa – kače, katere telo tvori krog, tako da z glavo (rojstvo) grize svoj rep (smrt). Nasprotje smrti ni življenje, temveč rojstvo. Življenje se pojavi in potone, se izrazi in skrije.

V procesu rojstva je prisotna inteligenca in prav tako v procesu umiranja. Upam, da bomo prej kot slej ponovno obudili misel, da je umreti preprosto naravno.

"Smrt je dan, ki ga je vredno živeti."

Izkoristimo to priložnost.

**UPAM, DA BOMO PREJ KOT SLEJ PONOVO OBUDILI
MISEL, DA JE UMRETI PREPROSTO NARAVNO.**

MODROST PTAHOTEPA

~ IDEAL SAMOURESNIČENJA

IN SLUŽENJA DRUGIM

JULIAN SCOTT

Po srednjeveški legendi je grški filozof Parmenid izumil logiko, medtem ko je sedel na skali v Egiptu. To kaže na prepričanje, da je bila grška filozofija zelo navdihnena z egipčansko modrostjo, in opazimo lahko, da to ni zgolj legenda. Pitagora – sam izumitelj besede filozofija v Grčiji – je dobil od svojega učitelja Talesa nasvet, naj odpotuje v Egipt, kjer se je sam učil. Tudi Platon je mnoga leta študiral pri egipčanskih duhovnikih v Heliopolisu.

Zakaj nam potem večina knjig pravi, da se je filozofija začela v antični Grčiji? Ker je po našem trenutnem svetovnem nazoru, podedovanem iz 18. in 19. stoletja, nemogoče verjeti, da bi

ljudstvo, kot so Egipčani, ki je verjelo v magijo, sploh lahko imelo filozofijo. Pa vendar so imeli stari Egipčani po nedavni knjigi o staroegipčanskem modrecu Ptahotepu besedo za filozofijo: *merut nefret*, kar pomeni želja po modrosti ali želja po idealu, kar je skoraj enako grški besedi *philosophia* oziroma ljubezen do modrosti. Filozof je oseba, ki ljubi modrost in želi postati moder, ali nekdo, ki ljubi ideal in ga želi v svojem življenju doseči. Ptahotep to še bolj jasno pojasni z naslednjimi besedami: *"Izobražena oseba je tista, ki neguje svojo dušo tako, da na Zemlji uresničuje svoj idealni jaz."* Z drugimi besedami, vsi imamo v sebi idealni jaz in nekdo, ki ima občutek za ta ideal, si prizadeva, da bi ga uresničil. To je

prvotni pomen besede filozof tako v grški kot v egipčanski tradiciji.

Ptahotep je bil vezir (po položaju torej približno enakovreden predsedniku vlade) faraona Džekareja iz pete dinastije, ki je vladal od približno 2.410 do 2.375 pr. n. št. Bil je torej oseba z veliko odgovornostjo, ki pravi, da je bil v času pisanja knjige star 110 let. Ne glede na to, ali to število pomeni dejansko starost ali kaj drugega, knjigo začne z realističnim opisom bolečin in pomanjkljivosti skrajne starosti. Pa vendar kljub svoji šibkosti vseeno ugodi faraonovi prošnji, naj prenese svojo modrost v korist prihodnjih generacij: *"... da bodo lahko služile kot vzor otrokom odgovornih ljudi (vladnih uradnikov in voditeljev skupnosti), ki se bodo izobraževali in poslušali vsako informacijo, ki jim bo predana. [Ker] se nihče ne bo rodil moder."*

Izreki v tej knjigi (in drugih podobnih, saj je v starem Egiptu obstajala cela tradicija literature modrosti) so namenjeni poučevanju odgovornih ljudi o najboljših načinih bivanja in delovanja. Načinih, ki predstavljajo življenje v skladu z Maat, načelom resnice in s tem pravičnosti. Maat prežema veselje in poseblja osnovne zakone vsega obstoja. Živeti v skladu z Maat prinaša zadovoljstvo in življenje, medtem ko kršenje zakonov življenja prinaša ničevost in smrt. Na ta način se Ptahotep ne sklicuje na versko avtoriteto, temveč le na naravne zakone življenja, kar v Indiji imenujejo darma.

Oglejmo si nekaj primerov iz "najstarejše knjige na svetu" in videli bomo, kako tudi po približno 4500 letih njihovo bistvo ostaja nedotaknjeno. Razlog, da je knjiga še danes relevantna, je, da se človeška narava od takrat ni bistveno spremenila, saj se "... resnica (Maat) ni spremenila od začetka časa" (od časa Ozirisa). Zapisane smernice lahko razdelimo na dva sklopa: kaj lahko počneš in česa ne smeš početi:

**IZREKI V TEJ KNJIGI SO NAMENJENI POUČEVANJU
ODGOVORNIH LJUDI O NAJBOLJŠIH NAČINIH
BIVANJA IN DELOVANJA. NAČINIH, KI
PREDSTAVLJAJO ŽIVLJENJE V SKLADU Z MAAT,
NAČELOM RESNICE IN S TEM PRAVIČNOSTI.**

ČESA NE POČNI

Ne bodi aroganten: "Ne bodi vzvišen, ker si izobražen. S preprostimi se posvetuj prav toliko kot z izobraženimi. Umetnost nima meja in noben umetnik nikoli ne doseže popolnosti."

Ne spuščaj se v prepire: "Če srečaš nekoga, ki išče prepir – trmasto osebo, pametnejšo od tebe – iztegni roko in se vljudno prikloni. Tako kot se z njim ne strinjaš ti, se tudi on ne bo strinjal s teboj. Ne izgublaj časa z nesmisлом kot je spupščanje v prepir. Naj se o tej osebi govori, da je bedak, a tvoj samonadzor naj bo skladen z njenimi prednostmi [oziroma: ne razjezi se na koncu bolj, kot je to vredno]."

Ne bodi pohlepen: "Če želiš, da je tvoje vedenje zgledno, in da se izogneš kakršnemu koli prestopku, se upri vsaki priložnosti za pohlep. To je bolestna okužba, za katero ni zdravila. Okuži očete in matere, brate iste matere. Odtuji ženo in moža. Je sestavina vsakega zla, skupek vsega, kar je gnusno. Človek se prebija skozi življenje tako, da opazuje resnico in hodi korak za korakom. Tako si ustvari zapuščino, pohlepni pa za seboj ne zapusti ničesar."

Ne sej strahu: "Ne sej strahu med ljudmi, kajti Bog se bo temu primerno odzval. Ko nekdo reče 'Jaz sem močan', v resnici pravi 'Jaz sem ujet v svoji lastni pomembnosti'."

Ne širi govoric: "Ne širi govoric od nekoga, ki zadeve dejansko ni slišal. Te izvirajo iz zavisti. Deli le izjave, ki temeljijo na dejstvih."

KAJ MORAŠ POČETI

Uči se iz vsega, kar se ti zgodi: "Išči pomen v vsakem dogodku, dokler tvoje vedenje ne postane brezhlebno. Resnica (Maat) je transformativna, vedno relevantna. Ni se spremenila od začetka časa."

Poslušaj: "Kadar koli si na odgovornem položaju, bi moral uživati v poslušanju vsakogar, ki pride k tebi z vprašanji. Ne prekinjaj jih, dokler ne izlijejo vsega, kar so želeli povedati."

RAMZES II

Tisti, ki se zanašajo nate, morajo povedati, kar imajo na umu, bolj kot morajo nekaj storiti glede tega ... Ne moreš izpolniti vsega, kar te ljudje prosijo, vendar je namen poslušanja razčistiti zrak."

"Poslušanje spremeni učenca, ki posluša ... Kaj bi lahko bilo boljšega od tega, da se učenec uči, medtem ko govori njegov učitelj? Postaral se bo in ohranil to znanje. Poslušanje ali neposlušanje je izbira, osebna izbira pa predstavlja življenje, blaginjo in zdravje. Kar pa zadeva brezbrizno osebo, ki ne posluša – zanjo se ne da storiti ničesar."

Smej se: *"Smej se ves čas svojega bivanja. Kar koli je bilo izdano, se ne more vrniti."* (Na primer, ostrih besed – ko jih enkrat izrečete, ni mogoče preklicati.)

Imej samokontrolo: *"Ko ti misli prekipevajo, brzdaj svoj jezik. Vzemi si čas, in v trenutku, ko boš na vrsti, da spregovoriš, boš povedal primerne stvari."*

Bodi dober vodja: *"Ko imaš moč, si ustvari spoštovanje tako, da poznaš svoje delo in govoriš mirno. Ne dajaj ukazov, ki niso primerni. Soočenje prinaša konflikt."*

Kdor ima ves dan skrbi, ne bo navdihnil niti enega pozitivnega trenutka. Kdor se ves dan skriva, ne bo ustvaril voditeljstva."

Če povzamemo, so Ptahotepovi nauki čudovito praktični in vendar temeljijo na globoki metafizični kozmoviziji: viziji urejenega kozmosa, katerega sestavni del smo ljudje, in ki ima notranji pomen in namen. Osnovna ideja, ki stoji za tem, je, da prav vse, od vključno rojstva vesolja dalje, temelji na nameri. Ta namera deluje na potencial energije in materije, da ustvari stanje postajanja, ki si prizadeva postati to, kar potencialno je – na Zemlji uresničiti svoj idealni jaz oziroma preprosto "biti". Obstaja način, kako je vse namenjeno, tako kot je semenu namenjeno, da postane drevo. Enako velja za človeka. Tako je za starodavne Egipčane, kot pravi avtor zgoraj omenjene knjige, biti "... velja za človekov ideal ali izpopolnjenost (nefru) in služi kot trajen zgled drugim." Ali, kot je rekel faraon Džekare: "... nihče se ne bo rodil moder". Modrost in bit je treba osvojiti.

AMENHOTEP III

RIMSKA NEKROPOLA V ŠEMPETRU

STJEPAN PALAJSA

POZABLJENI TEMPELJ LJUBEZNI V SRCU SLOVENIJE

V Savinjski dolini stoji eden najdragocenejših antičnih spomenikov Evrope – rimska nekropola v Šempetru. Čeprav jo umetnostni zgodovinarji opisujejo kot "najlepšo nekropolo zunaj Apeninskega polotoka", ostaja v slovenski zavesti skoraj neopažena. Mimo nje se vozimo, ne da bi se zavedali, da stojimo ob duhovnem arhivu zahodne civilizacije.

Kamni. Tišina. Nekaj kipov, ki jih je zgodovina pustila za sabo.

A če se ne ustaviš le z očmi, temveč s celim bitjem, začutiš, da ne stojiš v muzeju preteklosti, temveč v živi pripovedi sedanjosti.

To ni kraj smrti. To je kraj med svetovi. Kraj, kjer se človek nehote vpraša, kaj ostane, ko odpade vse, kar je bilo tvoje: ime, bogastvo, moč, slava. Ko ostane samo tisto, kar si v resnici ljubil.

Tu se ne govori o koncu, temveč o večnih ljubeznih – o tistih, brez katerih življenje sploh ne bi imelo smisla.

To ni zgolj zbirka grobnic. To je kamnita knjiga o petih večnih ljubeznih, ki so jih Rimljani razumeli kot temelje človekovega dostojanstva: ljubezen med človekom in bogom, ljubezen med zakoncema, med prijatelji, med brati, ljubezen do svojega naroda in domovine.

Vsak spomenik v Šempetru je zato simbol – ne le spomin. Šele ko pogledaš z notranjim očesom, opaziš, da reliefi ne govorijo o smrti, temveč o potovanju duše. Ples nimf in satirov pripoveduje o njenem spustu v življenje. Meduza in grifoni stojijo kot varuhi duhovnih vrat.

Zato je Šempeter več kot arheološko najdišče. Je možen slovenski Eleuzis – prostor, kjer bi se lahko znova učili gledati svet z očmi, ki vrednosti ne merijo po materialnem, temveč po večnem.

Čas je, da ta kraj prenehamo doživljati kot muzejsko zanimivost in ga začnemo prepoznavati kot duhovno središče. Morda torej ni več vprašanje, ali je ta kraj pomemben, temveč — ali smo še sposobni slišati, kar nam govori.

PREDSTAVITEV PROJEKTA

RIMSKA NEKROPOLA V ŠEMPETRU ZGODBE O PETIH VEČNIH LJUBEZNIH

Nova Akropola razvija projekt *Rimska nekropola v Šempetru – zgodbe o petih večnih ljubeznih*, katerega namen je ponovno obuditi zavest o rimski nekropoli v Šempetru v Savinjski dolini – ne le kot o arheološkem najdišču, temveč kot o prostoru z bogato duhovno dediščino.

V okviru projekta bomo:

- izvajali predavanja in vodene ogledе spomenikov,
- organizirali delavnice s simboli iz Šempetra,
- izdali knjigo kot uvod v simboliko Šempetra,
- sodelovali s šolami ter kulturnimi in državnimi ustanovami,
- pripravljali aktivnosti za širšo javnost.

Pomemben del projekta je tudi izdelava arheoloških replik. Do zdaj smo ustvarili šest motivov, najmanj šest jih še načrtujemo.

Vse dejavnosti projekta vodijo k enemu cilju: da Šempeter postane prostor živih idej – prostor ljubezni in navdiha. Ne želimo le pripovedovati o zgodovini. Želimo, da jo ljudje občutijo.

Vabimo vas, da se nam pridružite pri ohranjanju in širjenju te dediščine. Naj Šempeter ne bo samo mesto spomenikov, temveč izkušnja.

V današnjem in naslednjih Akropolitancih vam bomo predstavili po en motiv iz nekropole.

SATIR IN NIMFA

Prizor satira in nimfe, kot ga poznamo iz antičnih upodobitev, še posebej rimskih reliefov in nagrobnih prizorov, ni le motiv dionizičnega veselja, temveč simbolna podoba vstopa duše v krog življenja.

Nimfa v tem prizoru predstavlja dušo, ki se spušča v svet utelešenja. Prikazana je lahkotna, skoraj nenavadno čista, kakor da ne pripada povsem temu svetu.

Satir pa predstavlja moč narave – telesnost, čutne senzacije, instinkt, strast, nagon, radost, bolečino. On je tisti, ki jo v svojem plesu vodi v ritmu življenja.

V upodobitvi jo pogosto dobesečno obleče – ne v tkanino, temveč v telo: v vse, kar pomeni biti človek. Ples ni nasilje, temveč soglasje in igra, ritem cikla rojstva, doživljanja, zorenja. Nimfa se mu včasih povsem približa (simbol popolnega potopa v življenje), včasih se odmakne (spomin na izvor, na večnost). To bližanje in oddaljevanje je bistvo plesa – izmenjava med duhovnim in čutnim.

ARHEOLOŠKA REPLIKA MOTIVA SATIR IN NIMFA

MOTIV SATIR IN NIMFA NA GROBNICI V ŠEMPETRU

Ko ples doseže konec – kar pomeni konec zemeljskega življenja – se satir ustavi. Vzame nazaj tisto, kar je bilo njegovo: telo, čustva, moči, užitke, bolečine, ime, družbeni položaj. Vse, kar je bilo vezano na zemeljsko sfero.

Nimfa ostane gola.

Pred bogovi ne nosi več nobenih oznak sveta. Ne šteje več, ali je bila bogata ali revna, slavna ali neznana, lepa ali neprivlačna. Vse to je odplesal satir.

Ostane ji le vsebina njenega notranjega vrča – kantarosa. Kar je vanj zčila iz življenja: dobrota, plemenitost, pravičnost, žrtev, resnica, ljubezen.

To – in samo to – lahko odnese pred bogove.

Takšen je mitski pomen prizora: ne erotika, temveč kozmična drama duše in narave. 🌿

ATTAR – NAJBOLJŠI UČENEC

Šejk Gunayd je imel učenca, ki ga je imel raje kot vse ostale. To je vzbujalo ljubosumje v drugih učencih. Šejk – ki je poznal njihova srca – je to razumel.

»Boljši je od vas tako po vedenju kot po inteligenci,« jim je rekel.

»Preizkusimo ga, da boste tudi vi razumeli.«

Potem je Gunayd ukazal, naj mu prinesejo dvajset ptic, in rekel učencem: »Naj vsak od vas vzame ptico, jo odnese na mesto, kjer ga nihče ne more videti, jo ubije in nato prinese nazaj.«

Vsi učenci so odšli, ubili ptice in jih prinesli mrtve – vsi, razen najljubšega učenca, ki je ptico prinesel živo.

»Zakaj je nisi ubil?« je vprašal Gunayd.

»Ker je učitelj rekel, da je treba to storiti nekje, kjer nas nihče ne more videti,« je odgovoril učenec. »Toda kamor koli sem šel, me je Bog videl.«

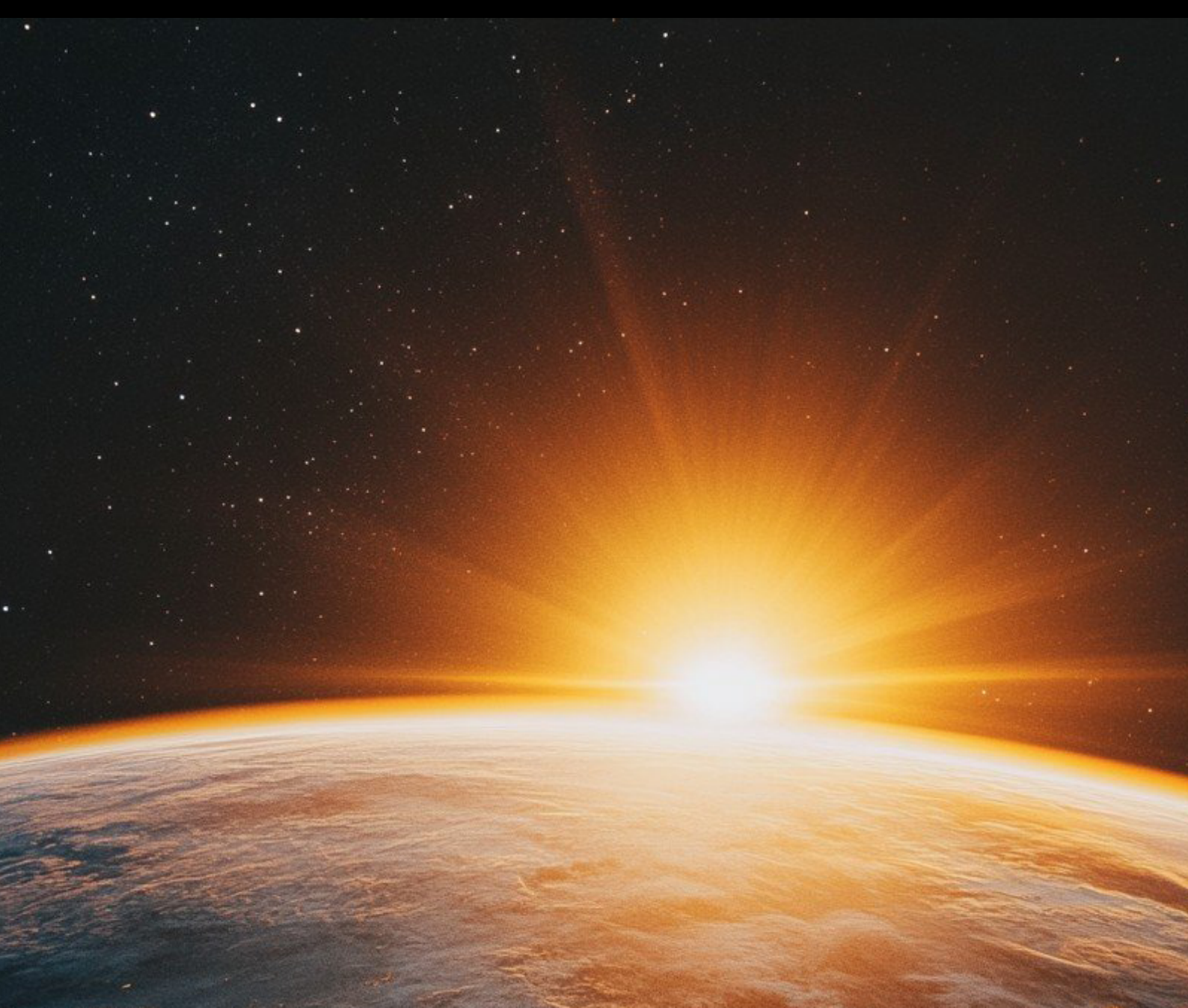
»Ali zdaj vidite, kakšna je njegova stopnja razumevanja?« je vzkliknil Gunayd. »Primerjajte jo z razumevanjem drugih.«

Učenci so prosili Boga za odpuščanje.

sufijska zgodbica

PREDAVANJE
ZIMSKI SOLSTICIJ, VRATA V NEVIDNO
MED ASTRONOMIJO IN STARODAVNIMI MISTERIJI
15. 12. OB 18.00, WOLFOVA 8, LJUBLJANA

NASPROTJE SMRTI NI ŽIVLJENJE, TEMVEČ ROJSTVO.
ŽIVLJENJE SE POJAVI IN POTONE, SE IZRAZI IN SKRIJE.

ISABEL ALZINA

www.akropola.org